

Ірина Оніщук

Вінницький державний педагогічний університет ім. М.Коцюбинського (Вінниця)

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Креативність відіграє важливу роль у процесі іноземної освіти. Важливим завданням викладача є зацікавити студентів та створити на занятті творчу атмосферу, у якій студентам буде цікаво пізнавати нове та відкривати для себе нові сфери можливостей застосування іноземної мови

Ключові слова: креативність, іноземна освіта, освітній процес, особистісний підхід.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Інтенсифікація процесу обміну досягненнями у сферах політики, економіки, культури і різноманітними духовними цінностями ведуть до неухильного зростання вимог у поглибленому вивченні іноземної мови. Підготовка висококваліфікованих фахівців зі знанням іноземних мов вимагає підготовки висококваліфікованих педагогічних кадрів для вищих навчальних закладів країни, що володіють креативним мисленням. Рівень оволодіння іноземною мовою випускниками ВПНЗ не відповідає міжнародним нормативним стандартам. Це значно ускладнює процес ознайомлення майбутніх фахівців з передовою закордонною технологією, а також із закордонними моделями організації економіки і культури.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Перші згадки терміну «креативність» відносяться до початку сімнадцятого століття (Словник «Merriam-Webster»), а з початку ХХ століття він вживається досить широко і входить у велику кількість словників. Ще в кінці ХІХ - початку ХХ ст. у вітчизняній філософії отримали розвиток ідеї про належну моральну поведінку людини, яка втілюється у вільній, творчій діяльності. Для цього необхідно, щоб в процесі виховання і освіти у людині були розвинені необхідні моральні якості – чесність, справедливість, а також високий рівень професійних якостей, почуття обов'язку і відповідальності, і ін. (Н. А. Бердяєв, С. Булгаков, І. А. Ільїн, Г.В. Флоровський).

Мета статті. Проблема творчості безпосередньо пов'язана з унікальністю, неповторністю, індивідуальністю кожної людини. Творчість досліджується багатьма науками: психологією, психіатрією, педагогікою, генетикою та ін. У даній статті творчість розглядається з педагогічної точки зору. Перш за все, необхідно розкрити значення терміна «творчість» та поняття «креативність». «Творчість» походить від слова «творити», і в загальновідомому сенсі це означає шукати, винаходити і створювати щось таке, що не зустрічалося в минулому досвіді – індивідуальному або громадському.

Виклад основного матеріалу. Підготовка майбутніх викладачів іноземної мови здійснюється у педагогічних коледжах, училищах і закладах вищої освіти країни.

Слід зазначити, що професійна компетентність викладача іноземної мови спирається на професійні знання, вміння, навички викладача, його здатність до педагогічної діяльності, особистісні характеристики педагога, творчий підхід до роботи. Дані фактори необхідно враховувати при підготовці студентів до викладацької діяльності. Студенти ВПНЗ повинні засвоїти, що навчання іноземної мови у першу чергу вимагає креативних прийомів навчання. Ефективність педагогічної діяльності випускників ВПНЗ безпосередньо пов'язана із застосуванням творчих ідей в роботі. Окрім того, викладачам, які творчо підходять до своєї професійної діяльності властиво бажання творити, займатися своєю роботою, проводячи експерименти, тим самим набуваючи свій педагогічний досвід.

Уміння спілкуватися іноземною мовою є потребою майбутнього фахівця. Однак, попри важливість знання іноземної мови, при його вивченні спостерігаються деякі труднощі, у тому числі і проблема комунікації. Щоб уникнути подібних ситуацій, у процесі навчання необхідно використовувати творчий підхід, який сприяє розвитку навичок спілкування у

студентів. Метою викладання іноземної мови має бути сприяння більш глибокому розумінню інших культур, оскільки «мову слід розглядати не як прості мовні вправи, а як можливість пізнання способу життя, літератури і звичаїв інших» [4, с. 168].

Для розвитку комунікативних навичок діяльність викладача іноземної мови повинна бути спрямована на створення сприятливої атмосфери. Також однією з основних задач викладача при формуванні креативності у студентів у процесі вивчення мови є створення умов професійно орієнтованої комунікації у навчальній аудиторії. Слід зазначити, що дана задача може бути реалізована тільки при наявності творчих здібностей у самого викладача.

Формування креативності студентів у ході вивчення іноземної мови нерозривно пов'язане з самим процесом вдосконалення професійної компетентності викладача, оскільки творчий підхід в навчанні розвиває професійні здібності як викладача, так і студентів, які вивчають мову. Для виявлення ролі творчого підходу у викладацької діяльності, слід розглянути значення терміна «творчість». Отже, у нашому розумінні, творчість – це діяльність індивіда, орієнтована на створення нового, оригінального продукту в сфері науки, мистецтва, техніки, виробництва і організації. Це завжди спрямованість до нового, незвіданого рішення завдання, надає нові можливості для розвитку.

Зміст освіти містить у собі не тільки певну систему знань, а й певну систему умінь. На жаль, на формування умінь при традиційній системі організації навчально-виховного процесу приділяється недостатньо уваги. Мова йде, перш за все, про формування професійно-трудова умінь, а не тільки розумових. Творчий підхід передбачає тривалий період опанування педагогом відповідного досвіду, який закріплюється в умінні, знаннях і навичках викладання. Слід підкреслити, що набуття досвіду має на увазі і вирішення проблеми за допомогою традиційних способів, звичних і стереотипних операцій мислення.

Творча діяльність, на відміну від цього, спрямована на виявлення нових, оригінальних підходів, що сприяє творчому вирішенню поставленого завдання. Творчий підхід вимагає великих знань, умінь і навичок, які сприяють пошуку нових ідей, нових думок, нових підходів і рішень. Здійснити пошук нових ідей викладач має можливість тільки під час своєї практичної педагогічної діяльності, тому що саме практика здатна показати всі «плюси» і «мінуси» діяльності викладача. За визначенням Є. Чістюліної, розвиток творчого мислення студентів домінується їх позитивним ставленням до навчальної діяльності, прагненням до більш глибокого вивчення предмета. Творче мислення студентів у процесі навчання іноземної мови формується і розвивається лише тоді, коли студент направляє свої зусилля на оволодіння знаннями, вміннями і навичками, вміє всебічно аналізувати досліджуваний матеріал [8, с. 37].

Навчання іноземній мові у ВПНЗ на сучасному етапі має орієнтуватися на формування комунікативних здібностей у студентів, без яких використання мови на практиці неможливо. Тут слід зазначити, що основним запитом суспільства на сьогодні виступає формування навичок взаєморозуміння між представниками різних національностей, і у цьому процесі велику роль відіграє іноземна мова.

Метою підготовки викладача іноземної мови є не підношення йому теоретичних знань як таких, а формування системи його професійних умінь, які забезпечать успішне здійснення основних педагогічних функцій викладача англійської мови: розвивальної, виховної, комунікативно-навчальної, гностичної, конструктивно-планувальної, організаторської. Отже, одним з основних завдань в справі підготовки студента до його майбутньої професійної діяльності є його навчання вмінню спілкуватися іноземною мовою.

При зміні цілей і пріоритетів в освітньому процесі з навчання говорінню на навчання спілкуванню, зростає роль формування креативності. Тобто на сьогодні ВПНЗ покликаний не тільки створювати умови студентам для організації мовлення та взаємодії з іноземцями, але і в першу чергу допомогти їм гідно вийти з напружених ситуацій, які можуть виникнути при міжкультурному спілкуванні у зв'язку з різницею соціокультурних норм і традицій комунікаторів.

Для вирішення зазначених проблем необхідно формування креативних навичок в процесі вивчення іноземної мови. Такий загальноосвітній навчальний предмет як іноземна

мова відіграє одну із провідних ролей в процесі розвитку креативності студентів. Слід зазначити, що навчальна дисципліна «Іноземна мова» володіє такою розвивальною функцією як розвиток у студентів наступних пізнавальних процесів: спостережливості; пам'ять; мислення; мовлення; уява та розумові здібності.

Оволодіння основними теоретичними поняттями, законами науки, методами їх логічного аналізу, сприяє швидкому розвитку розумових здібностей. Особливістю дисципліни «Іноземна мова» виступає той факт, що її основною метою навчання є формування комунікативних навичок студентів. На сучасному етапі однією з головних цілей вивчення іноземної мови вважається прилучення до культури країн досліджуваної мови та участь у діалозі культур. Зазначена мета може бути виконана за допомогою формування здатності до міжкультурної комунікації.

Навчальний процес, спрямований на розвиток комунікативної компетентності студентів за допомогою відповідних методів і підходів, характеризує сучасне уявлення про заняття іноземною мовою.

Навчання спілкуванню іноземною мовою має діяльнісний характер, оскільки мовне спілкування здійснюється за допомогою «мовної діяльності». Цей вид діяльності сприяє вирішенню практичних задач в умовах взаємодії людей.

Діяльнісний характер взаємодії сприяє створенню необхідних умов для розвитку творчої особистості. До таких умов належать: наявність можливості вільного вираження своїх думок і почуттів у процесі спілкування; зосередження уваги на кожному студенту; відсутність критики і покарання за помилки.

У першу чергу, слід визначити значення креативності в спілкуванні. Це готовність людини змінити ситуацію спілкування таким чином, щоб люди мали можливість порозумітися, зменшити непорозуміння, вирішити конфлікти. Саме комунікативна креативність дозволяє студентам сформувати навички спілкування, що дозволяють вільно користуватися іноземною мовою в будь-яких видах діяльності. Комунікативна креативність необхідна в спілкуванні людей, як на повсякденному рівні, так і на професійному. До креативних здібностей можна віднести наступні: вміння вирішувати завдання, що виникають в процесі міжособистісного спілкування, участь у рольових іграх, здатність виходити з конфліктної комунікативної ситуації, застосування різних тактик поведінки для досягнення конкретно поставленої мети.

Навчання іноземної мови у ВПНЗ має бути спрямовано на створення таких умов пізнавальної діяльності студентів, які б сприяли доступному оволодінню знаннями, засвоєнню студентами навичок самостійної роботи з навчальним матеріалом та інформацією, формуванню у них інформаційної та комунікативної компетенцій. Такому напрямку педагогічної діяльності відповідає використання особистісно-орієнтованого підходу в навчанні, який реалізується за допомогою таких методів як навчання в співробітництві, дискусії, рольові ігри проблемної спрямованості, метод проектів [5, с. 155-158].

Метод проектів сприяє здійсненню цілей особистісно-орієнтованого підходу навчання, основою якого є гуманістичні принципи. Дане припущення виходить з факту, що в методі проектів велике значення має диференційоване навчання, спрямованість на потреби і можливості студента, їх особистісних характеристиках. При навчанні іноземної мови метод проектів дає студентам можливість використовувати мову не тільки як об'єкт пізнання, але і як засіб для цього, спосіб вираження власних думок, сприйняття і осмислення думок інших людей.

Виходячи з цього, можна сказати, що для формування соціокультурної компетенції студентів ВПНЗ метод проектів має найбільшу ефективність, оскільки він сприяє фокусуванню уваги студентів не на формі висловлювання, а на його отриманні і пізнанні навколишнього світу засобами іноземної мови, розширюючи тим самим сферу дії комунікативної компетенції. Метод проекту має велике дидактичне значення при адаптації навчальних закладів до сучасних соціальних і економічних реалій. Слід зазначити, що комунікативна компетенція в сфері іноземної мови має на увазі здатність і готовність

студентів використовувати іноземну мову в різноманітних ситуаціях взаємодії, відповідно до норм даної мови. Також, слід підкреслити той факт, що метою навчання іноземної мови виступає не тільки підготовка студентів до іншомовної комунікації в заданих програмою межах, а й формування та розвиток творчої особистості, яка вміє приймати креативні рішення, володіє інтелектуальним, духовним і творчим потенціалом.

Серед основних тенденцій сучасного навчання іноземної мови педагоги виділяють наступні: особистісно-орієнтований підхід та формування комунікативної та соціокультурної компетенцій, що забезпечують розвиток критичного мислення, соціалізацію особистості студентів, що ґрунтуються на проблемності процесу навчання; необхідність залучення до образу свідомості іншого народу через діалог культур; побудова процесу навчання іноземним мовам на діяльній основі.

Оволодіння мовною діяльністю відбувається тільки при втіленні потреби мовного спілкування в предмет цієї діяльності – думки. Отже, потрібні такі ситуації, в основі яких був би обмін думками, а мова стала б засобом формування і формулювання цих думок. Пріоритетними повинні стати такі методи, прийоми навчання, які могли б надати достатній обсяг усної практики кожному студенту групи на занятті, а на етапі творчого застосування мовного матеріалу могли б забезпечити спілкування студентів на основі обміну думками з приводу тієї чи іншої проблемної ситуації [6, с. 11].

Для підвищення ефективності процесу розвитку творчого мислення студентам необхідно освоїти алгоритм вирішення творчих задач в контексті проблемного навчання на заняттях іноземної мови, організованого на основі методу проектів. При цьому проблемне навчання передбачає таку взаємодію викладача і студента, в ході якої відбувається не тільки засвоєння знань і умінь шляхом вирішення проблем, які виникають, але, що особливо важливо – розвиток творчого мислення студентів. Як показує практика, принципи проблемного навчання найбільш оптимально реалізуються при використанні в освітньому процесі (зокрема на заняттях іноземної мови) методу проектів. Здійснюючи проектну діяльність в рамках проблемного навчання, студенти поступово засвоюють наступний алгоритм вирішення творчих завдань: сприйняття проблемної ситуації і постановка проблеми; висунення припущень і обґрунтування гіпотези; доказ гіпотези; перевірка правильності вирішення проблеми [7, с. 183].

Аналіз наявної літератури показав, що метод проектів в процесі вивчення іноземних мов дозволяє інтегрувати різні види іншомовного спілкування для вирішення певних інформаційних, дослідницьких проблемних завдань. Важливість використання методу проектів полягає в тому, що проектна діяльність поміщає студента в ситуацію реального використання мови, що вивчається, наголошуючи на змістовному компоненті навчання, в той час як інші методи акцентують увагу на лінгвістичному компоненті. Таким чином, метод проектів дає студентам змогу фокусуватися не на мові, а на обговоренні проблеми, що веде до включення самого процесу вивчення англійської мови в продуктивну творчу діяльність.

Викладач також може розвивати креативність студентів, організовуючи їх самостійну пізнавальну діяльність таким чином, щоб вона стимулювала студентів до подальшої дослідницької роботи, до потреби дізнатися про тему, яка розглядається більше і глибше. Наприклад, викладач може створити суспільство наукової роботи студентів, що власне є другим напрямком організації проектної діяльності студентів під час поза аудиторної роботи. При цьому в задачі викладача-організатора наукової роботи студентів входить визначення необхідності виконання того чи іншого проекту: якою мірою проблематика проектів може бути пов'язана з програмою того чи іншого навчального предмета; до якого кола пізнавальних і творчих інтересів відносяться передбачувані проекти; як ці інтереси співвідносяться з практикою (їх актуальність, практична цінність і т.п.); яким чином проекти будуть сприяти розвитку творчих здібностей студентів [2, с. 146].

Для розвитку креативності потрібне створення особливих умов. Такою умовою може виступати тренінгова робота. Слід підкреслити, що ключовими завданнями тренінгів по формуванню креативності є усвідомлення і подолання бар'єрів, що перешкоджають прояву

творчих ресурсів у спілкуванні, формування навичок і умінь в діалогічному спілкуванні, а для педагога – формування навичок і умінь створення сприятливих умов для розвитку креативної особистості студентів.

Одним із поширених методів, рекомендованих при формуванні креативності на заняттях з іноземної мови, виступає ділова гра. Використання даного методу пояснюється тим, що на місці іншої людини студент може дозволити собі і інші, нетипові рішення, які потім можна перенести і в іншу ситуацію. Тому ігри сприяють формуванню іншої точки зору на ситуацію, ведуть до її переосмислення. Основною цінністю ділових ігор є надання студентам можливості відчувати себе на місці інших людей. Ігри допомагають засвоювати нові прийоми рішення, так як в них немає ризику і можливим стає тимчасова або часткова зміна свого підходу до тривожної проблеми, а значить, вносяться і деякі зміни в установки, тобто, відкривається шлях для інформації, котра раніше була недоступною.

До мети використання ділових ігор можна віднести наступні:

- вдосконалення мовних навичок і умінь;
- тренування у використанні навчального матеріалу;
- розвиток творчого потенціалу особистості;
- підвищення інтересу до занять.

Таким чином, іноземна мова виступає, з одного боку, як мета – рольова гра допомагає найбільш ефективно засвоїти пройдений мовний матеріал, удосконалювати вже наявні мовні навички та вміння, підвищити рівень володіння англійською мовою. З іншого боку, іноземна мова є засобом, корисним для розвитку творчих здібностей і творчого спілкування: діалогічного і колективного.

Слід підкреслити, що при вивченні мови студентам необхідно вивчити культуру країни, мовою якої вони вчаться спілкуватися. Дана потреба є причиною тісного зв'язку у вивченні іноземної мови та дисциплін культурологічного циклу, в процесі засвоєння яких відбувається зіставлення різних пластів культури різних народів.

Освітнє значення іноземної мови дуже тісно пов'язане з практичним володінням нею. Володіння мовою збагачує студентів новими мовними засобами для вираження однієї і тієї ж думки, розвиває загально-розумові і мовні здібності студентів, загострює їх увагу до мовних форм вираження думки іноземною та рідною мовами. Вивчаючи мову, студенти краще розуміють свою рідну мову. Заняття мовою з метою практичного оволодіння нею не тільки формують креативні якості, але і тренують і розвивають пам'ять, волю, увагу, працьовитість. Єдність практичних, освітніх і виховних цілей дозволяє уникнути однобічності в навчанні, при якій, наприклад, освітні завдання вирішуються шляхом практичних або, навпаки, практичні без урахування загальноосвітніх та виховних завдань [1, с. 8].

Як визначила Н. Кузьміна, сутністю педагогічного процесу у ВПНЗ є «формування особистості фахівця в області професійної діяльності, озброєного спеціальними знаннями, вміннями і навичками, який володіє її основами майстерності» [3, с. 9].

До особливостей процесу навчання у ВНЗ належить здійснення професійного навчання на основі середньої освіти, тому принцип наступності навчально-виховного процесу у школі є основоположним, особливо при навчанні англійській мові. Цей принцип передбачає таку педагогічну послідовність, в якій «системний розвиток нового етапу навчання і виховання конструктивно здійснюється в діалектичному зв'язку з попередньою і відповідно черговою умовами, цілями і завданнями формування особистості студента як майбутнього фахівця ... » [2, с. 54]. Особливо це відноситься до процесу навчання англійської мови в педагогічному навальному закладі, коли випускники шкіл, закінчуючи ВПНЗ, знову повертаються в школу в якості вчителя, здійснюючи замкнене коло «школа – ВПНЗ – школа». При цьому принцип спадкоємності повинен здійснюватися на всіх рівнях системи: змісту, методів, засобів і форм навчання, що забезпечує професійну спрямованість і оптимізацію всієї системи навчання.

Висновки. Розгляд вищевикладеного приводить до висновку, що формування особистості фахівця в галузі професійної діяльності, озброєного спеціальними знаннями, вміннями і навичками, що володіє основами майстерності в ній відбувається в певних

педагогічних умовах, спрямованих на формування креативного потенціалу студентів в процесі вивчення іноземної мови.

Джерела та література:

1. Авганов С.С. Підготовка вчителів іноземних мов (англійської мови) для загальноосвітніх шкіл. Дисертація на СОІС. уч. ст. кандидата пед. наук. – Душанбе, 2006. – 159с.
2. Виготський Л.С. Педагогічна психологія. – М.: Педагогіка, 1991. – 480 с.
3. Кузьміна Н.В. Методи дослідження педагогічної діяльності. – Ленінград, – 1970. – 154 с.
4. Наше творче розмаїття: доповідь Всесвітньої комісії з культури і розвитку (1995 г.), – ЮНЕСКО, – С.168 (англійського тексту).
5. Оніщук І.І. Іншомовна освіта як невід'ємна складова освітнього процесу Матеріали конференції. – Всеукраїнська науково-практична Інтернет-конференція з міжнародною участю "Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання: досвід, тенденції, перспективи" – № 1. – С.155-158.
6. Палаєва Л.І. Метод проектів у навчанні англійської мови учнів середнього етапу навчання загальноосвітньої школи. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук. – М., 2005. – 25 с.
7. Пасов Є.І. Урок іноземної мови в середній школі. – М.: Просвітництво, 1988. – 222 с.
8. Чудновський В.Е. Виховання здібностей і формування особистості. – М.: Знание, – 1986. – 80 с.

References

1. Avhanov S.S. Pidhotovka vchyteliv inozemnykh mov (anhliys' koyi movy) dlya zahal' noosvitnikh shkil [Teachers of foreign languages (English) for general education schools]. Dysertatsiya na SOIS. uch. st. kandydata ped. nauk. – Dushanbe, – 2006. – 159s.
2. Vyhots' kiy L.S. Pedahohichna psykhohihiya [Pedagogical psychology] – М.: Pedahohika, – 1991. – 480 s.
3. Kuz' mina N.V. Metody doslidzhennya pedahohichnoyi diyal' nosti [Methods of research of pedagogical activity]. – Leninhrad, – 1970. – 154 s.
4. Nashe tvorche rozmayittya: dopovid' Vsesvitn' oyi komisiyi z kul' turi i rozvytku [Our creative diversity: Report of the World Commission on Culture and Development]. – 1995, – YUNESKO, – S.168 (anhliys' koho tekstu).
5. Onishchuk Iryna Ihorivna Inshomovna osvita yak nevid'yemna skladova osvitn' oho protsesu [Foreign-language education as an integral part of the educational process]. – Materyaly konferentsyy Vseukrayins' ka naukovopraktychna Internet-konferentsiya z mizhnarodnoyu uchastyu «Suchasni informatsiyini tekhnolohiyi ta innovatsiyini metodyky navchannya: dosvid, tendentsiyi, perspektyvy». – 2017. – № 1 S.155-158.
6. Palayeva L.I. Metod proektiv u navchanni anhliys' koyi movy uchniv seredn' oho etapu navchannya zahal' noosvitn' oyi shkoly. Avtoreferat dysertatsiyi na zdobuttya naukovoho stupenya kandydata pedahohichnykh nauk [Method of projects for teaching English for secondary school students. The dissertation dissertation for the receipt of a scientific degree of the candidate of pedagogical sciences]. – М., – 2005. – 25 s.
7. Pasov YE.I. Urok inozemnoyi movy v seredniy shkoli [A foreign language lesson in high school]. – М.: Prosvitnytstvo, – 1988. – 222 s.
8. Chudnovs' kyy V.E. Vykhovannya zdibnostey i formuvannya osobystosti [Upbringing of abilities and formation of personality]. – М.: Znanye, – 1986. – 80 s.

Онисьук И.И. ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ФОРМИРОВАНИЯ КРЕАТИВНОГО ПОТЕНЦИАЛА СТУДЕНТОВ В ПРОЦЕССЕ ИЗУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ. Креативность играет важную роль в процессе иноязычного образования. Важной задачей преподавателя является заинтересовать студентов и создать на занятии творческую атмосферу, в которой студентам будет интересно узнавать новое и открывать для себя новые сферы возможностей применения иностранного языка.

Ключевые слова: креативность, иноязычная образование, образовательный процесс, личностный подход.

Onishchuk I. I. PEDAGOGICAL CONDITIONS OF FORMATION OF CREATIVE THE POTENTIAL OF STUDENTS IN THE PROCESS OF LEARNING A FOREIGN LANGUAGE. Intensification of the process of exchange of achievements in the spheres of politic, economy, culture and diverse spiritual values leads to a steady increase in the requirements for in-depth study of a foreign language. The training of highly skilled foreign language specialists requires the training of highly skilled pedagogical staff for higher education institutions in the country with creative thinking.

The level of foreign language mastery by graduates of the higher educational establishment is not in line with international standards. This greatly complicates the process of familiarizing future specialists with advanced foreign technology, as well as with foreign models of organization of economy and culture.

Ability to communicate with a help of foreign language is a necessity of a future specialist. However, despite the importance of knowledge of a foreign language, while studying there are some difficulties, including the problem of communication. In order to avoid such situations, in the learning process, it is necessary to use a creative approach that promotes communication skills among students. The purpose of teaching a foreign language should be to promote

a deeper understanding of other cultures, because the language should be considered not as simple language exercises, but as an opportunity to know the way of life, literature and the customs of others.

Formation of creativity of students in the course of studying a foreign language is inextricably linked with the process of improving the professional competence of the teacher, since the creative approach in teaching develops the professional abilities of both the teacher and students who learn the language. To identify the role of a creative approach to teaching, the meaning of the term «creativity» should be considered. So, in our understanding, creativity is the activity of the individual, focused on creating a new, original product in the field of science, art, technology, production and organization. It is always a focus on a new, unexplored task solution, giving new opportunities for development.

Key words: *creativity, foreign language education, educational process, personal approach.*

Стаття надійшла до редколегії 10.03.2018 р.

УДК 37.091.398:519.7]:162-057.874

Ірина Остапівська, Ольга Ляскевич

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки (Луцьк)

ФОРМУВАННЯ ЛОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ПОЗАКЛАСНОЇ РОБОТИ З ІНФОРМАТИКИ

У статті досліджено тезису поняття «логічне мислення», проаналізовано основні особливості мислення людини та логічного мислення як його складової, досліджено особливості логічного мислення учнів початкової школи, його формування та розвиток. Зосереджено увагу на основних умовах, які сприяють розвитку логічного мислення учнів початкових класів. Актуалізовано поняття «позакласна робота», проаналізовано особливості позакласної роботи з інформатики у початкових класах. Виявлено та описано засоби позакласної роботи з інформатики, котрі сприятимуть формуванню та розвитку логічного мислення учнів початкових класів. Увагу зосереджено на використанні дидактичних ігор, елементів змагань та наочності (ребусів, кросвордів («хрестиківок»), криптограм). Наведено приклади їх використання і короткі методичні рекомендації, а також – можливі технології створення. Окреслено перспективи подальших досліджень.

Ключові слова: *мислення, логічне мислення, інформатика, позакласна робота з інформатики, початкова школа, молодші школярі.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. У контексті глобальної гуманізації освіти проблема формування логічного мислення учнів початкових класів набуває особливого значення. Адже саме сформованість умінь та навичок виконувати логічні операції дозволяє дитині не тільки вирішувати навчальні та практичні завдання, але й допомагає учням повною мірою проявити свої здібності, виявити ініціативу, самостійність, розвинути творчий потенціал тощо. Молодший шкільний вік є чи не найкращим періодом для формування та розвитку мислення. Досліджуючи потенціал навчальних предметів у процесі формування і розвитку логічного мислення молодших школярів варто відмітити значні можливості інформатики та позакласної роботи з інформатики зокрема. Адже саме у процесі вивчення основних інформатичних понять, розвитку умінь та навичок роботи з програмним та технічним забезпеченням комп'ютера, опануванню основами інформаційних технологій та розвитку власної інформаційної культури школярам необхідно активно задіювати мислення, особливо – логічне. Оскільки без встановлення зв'язків між окремими складовими завдань школяр не зможе не тільки виконати їх, але й просто зрозуміти. Основною ж перевагою позакласних занять є те, що вони мають менш формальний характер та дозволяють учням почуватися комфортніше та більшою мірою сприяють дослідницько-пошуковій та творчій діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення проблеми формування логічного мислення учнів є ключовим у педагогічних та психологічних дослідженнях цілої низки психологів та педагогів. Так, питання мислення (і логічного у тому числі) досліджували численні науковці такі як: П. Блонський, П. Гальперін, В. Давидов, Г. Костюк, А. Лурія,